

Euskal Herriko Ahotsak
ahotsak.com

Garbiñe Diaz de Mendibil Biteri
Legutio, Araba
(1932)

Aurkibidea

Biografia

Legutioko Nafarrete auzoko Errotan jaio zen. Aita bertakoa eta ama, berriz, Eskoriatzako Marin auzoko Ugarte baserrikoa zen. Ama, Garbiñeren aitaren bigarren emaztea izan zen. Lehenengo emaztearengandik lau, eta amarengandik beste zazpi anai-arreba izan zituen Garbiñek. Bost anaia zaharrenak morroi joan ziren umetan. Gerra denboran Ubide, Zeanuri eta Bilbo igaro zituzten ihesean. Jaiotetxea Urrunagako urtegiaren urpean geratu zenean, 1957. urtean, Arratzu-Ubarrundia udalerriko Betolatza herrira joan ziren bizitzera, Zipriano anaia morroi egondako Mendia baserria errentan hartu ondoren. Betolatzako Florencio Fernandez de Arroiaberekin ezkondu eta alaba bat dute.

Zintak

LEG-005

- **Proiektua:** Euskal Herriko Ahotsak
- **Elkarrizketatzailea(k):** Elortza, Kepa
- **Data:** 2009-12-05
- **Iraupena:** 39 min
- **Euskarria:** Bideo digitala
- **Kodifikatzailea:** Oruesagasti, Ainitze

LEG-020

- **Proiektua:** Arabako euskara
- **Elkarrizketatzailea(k):** Carrera Garmendia, Ignacio - García Uriarte, Imanol
- **Data:** 2000-03-05
- **Iraupena:** 36 min
- **Euskarria:** Audio Analog
- **Emalea:** García Uriarte, Imanol

LEG-033

- **Proiektua:** Arabako euskara
- **Elkarrizketatzailea(k):** Carrera Garmendia, Ignacio - García Uriarte, Imanol
- **Data:** 2001-01-01

- **Iraupena:** 40 min
- **Euskarria:** Mini Disc
- **Emalea:** García Uriarte, Imanol

Pasarteak

1. Gerra denborako oroitzapenak

- **Erref:** LEG-005/006
- **Iraupena:** 0:01:26. **Hasi:** 00:06:03. **Bukatu:** 00:07:29
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Borroka
- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Ihes egin beharra

Laburpena:

Garbiñe ez zen eskolan ibili umetan. Gerra denboran, Nafarraten frontea egon zen: tiroak eta baserritik ihes egin behar izana gogoratzen ditu. Lau anai-arreba asto-otzaratan sartuta eman zituzten Oraldera, beste anai-arrebak "kriau" zeuden.

2. Ubide, Zeanuri eta Bilbo igaro, ihesean

- **Erref:** LEG-005/008
- **Iraupena:** 0:01:03. **Hasi:** 00:09:40. **Bukatu:** 00:10:43
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Borroka
- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Ihes egin beharra
- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Gerran hildakoak eta zauritutakoak

Laburpena:

Gerra denboran, Nafarraten frontea egon zen: tiroak eta baserritik ihes egin behar izana gogoratzen ditu Garbiñek. Lau anai-arreba asto-otzaratan sartuta eman zituzten Oraldera. Handik Ubide, Zeanuri eta Bilbo igaro zituzten ihesean. Bilbon Nafarreteko mutiko bat hil zuten tiroz.

3. Bi anaia gerran soldadu

- **Erref:** LEG-005/011
- **Iraupena:** 0:00:31. **Hasi:** 00:12:10. **Bukatu:** 00:12:41
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Borroka

Laburpena:

Bi anaia zaharrenak soldadu ibili ziren gerran. Francoren aldeko tropekin aritu omen ziren.

4. Gerraostean, etxera buelta...

- **Erref:** LEG-005/012

- **Iraupena:** 0:01:46. **Hasi:** 00:12:41. **Bukatu:** 00:14:27
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserría » Baserriko bizimodua » Baserriaren historia eta kokalekua
- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Gerraren eragina
- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Ihes egin beharra

Laburpena:

Nafarrateko errota etxe handia zen, bi bizitza zituen. Gerra denboran, etxetik ihes egin behar izan zuten. Soldaduek ganaduak kendu zizkieten. Zenbat ganadu zuten aipatzen dute: lau behor, bost behi, idi bi, 19-20 ahuntz, 10 txerri eta oiloak. Etxera bueltatu zirenean, erabat txikituta zegoen dena: ateak apurtuta, satsez betea, lastategian zorriak...

5. Gerraosteko bizimodua

- **Erref:** LEG-005/014
- **Iraupena:** 0:00:45. **Hasi:** 00:17:50. **Bukatu:** 00:18:35
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerraostea eta Francoren diktadura » Gerratik itzulera
- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko giroa

Laburpena:

Gerraostean, etxera buelta nolakoa izan zen azaltzen du. Anaia zaharrenak morroi zeuden, ama hil egin zen, eta etxean hiru ume eta aita geratu ziren. Aita lanean aritzen zenean, Elosuko amandrea joaten zitzairen baserrira.

6. Nafarretetik Betolatzara

- **Erref:** LEG-005/016
- **Iraupena:** 0:02:25. **Hasi:** 00:18:53. **Bukatu:** 00:21:18
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Eraikuntzak eta azpiegiturak
- Baserría » Baserriko bizimodua » Baserriaren historia eta kokalekua
- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko giroa

Laburpena:

Zipriano Elosun, Ondategin, Uribarri Ganboan, Duran eta Betolatzan egon zen morroi. Betolatzan, Mendia baserrian egon zen. Garai hartan, aita eta hiru anai-arreba Nafarrateko errota bizi ziren. Jaiotetxea Urrunagako urtegiaren urpean geratu zenean, aita eta anai-arreba gazteenak Mendia baserrira errentan hartu zuten. Errota eta soroak urtegia egiteko uzteagatik zenbat diru eman zien aipatzen du Garbiñek. Baserrian zeukaten ganadua saldu egin zuten.

7. Mendia baserría

- **Erref:** LEG-005/017
- **Iraupena:** 0:02:20. **Hasi:** 00:21:18. **Bukatu:** 00:23:38
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko giroa
- Baserrria » Baserriko bizimodua » Baserriaren historia eta kokalekua

Laburpena:

Betolatzako Mendia baserrira bizitzera joan zireneko kontuak. Zipriano Mendian zegoen morroi. Baserriko familia Gasteizera joan zen bizitzera, eta Ziprianori errentan eman zioten baserrria. Aitak eta hiru anai-arrebek jaiotetxea utzi behar izan zuten Urrunagako urtegia egiteko, eta Mendiara joan ziren bizitzera.

8. Ahizparenetik Nafarretera

- **Erref:** LEG-005/019
- **Iraupena:** 0:01:37. **Hasi:** 00:23:46. **Bukatu:** 00:25:23
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Lanbideak » Neskameak
- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko giroa

Laburpena:

13 urte zituela, Bilbon bizi zen ahizparen etxera joan zen hari etxeko lanetan eta umeak zaintzen laguntzera. Ahizparen senarra itsasontziko kapitaina zen, eta hilabeteak igarotzen zituen etxetik kanpora. Jaiotetxeko ahizpa gaixotu zenean, ordea, Nafarretera bueltatu behar izan zuen.

9. Gari-lanak eta larraina

- **Erref:** LEG-005/020
- **Iraupena:** 0:01:30. **Hasi:** 00:25:23. **Bukatu:** 00:26:53
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserrria » Baserriko lanak » Garia
- Baserrria » Baserriko bizimodua » Baserriko bizimodua

Laburpena:

Gari-lanak egiteko aitaren lagun batek uzten zizkien behorrak. Hiru behorrekin eta "trilluarekin" (trailua) jotzen zuten garia larrainean. Garbiñe aritzen zen behorrek korotzak biltzen.

10. Garia eta indabak entregatu behar

- **Erref:** LEG-005/021
- **Iraupena:** 0:00:49. **Hasi:** 00:26:53. **Bukatu:** 00:27:42
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerraostea eta Francoren diktadura » Ekonomia gerraostean

Laburpena:

Gari gutxi ereiten zuten. Gerraostean, garia eta indaba entregatu behar izaten zuten. Urte batean, gari nahikorik ez etxean eta erosi egin behar izan zuten zegokien kupura iristeko; bestela, isuna jartzen zien.

11. Ganadua errexisatu

- **Erref:** LEG-005/022
- **Iraupena:** 0:01:04. **Hasi:** 00:27:42. **Bukatu:** 00:28:46
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Ondasunen galera

Laburpena:

Gerraostean, ganadua errexisatu zien.

12. Gerran dena galdu

- **Erref:** LEG-005/025
- **Iraupena:** 0:01:51. **Hasi:** 00:30:53. **Bukatu:** 00:32:44
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Errota
- Politika » Gerraostea eta Francoren diktadura » Gerratik itzulera

Laburpena:

Gerra aurrean, aita errotaria zen. Gerra denboran, baserriatik ihes egin behar izan zuten. Buelatatu zirenean, errota apurtuta, etxea hondatuta.. zegoen. Gerra denboran dena galdu omen zuen. "Gorrien dirua" baliorik gabe geratu zen.

13. Nafarreteko etxea

- **Erref:** LEG-005/026
- **Iraupena:** 0:02:58. **Hasi:** 00:32:44. **Bukatu:** 00:35:42
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxearen egitura
- Ohiturak eta bizimodua » Elikadura » Jatekoa eta edatekoa
- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Anekdotak, kontakizunak

Laburpena:

Nafarreteko etxea nolakoa zen azaltzen du. Janaria beheko suan prestatzen zuten. Lurrezko lapiak, "lapiko ostekoa"... Pasadizoa: janaria sutan laga eta kanpoan lanean zebiltzala, katuek lapikoa bota eta indabak eta urdaia jan...

14. Gosetea

- **Erref:** LEG-005/028
- **Iraupena:** 0:01:18. **Hasi:** 00:36:55. **Bukatu:** 00:38:13
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerraostea eta Francoren diktadura » Ekonomia gerraostean

Laburpena:

Gerraostean, gose handia pasa zuten. Errazionamendua: egunean, ogi zati bat eta hilean botila bat olio ematen zien. Etxean ez zuten ogirik egiten. Gerora, eskuko errota batekin egiten zuten irina. "Guk miseria besterik ez dugu ikusi" dio Ziprianok.

Ahotsak.eus-eko edukiarekin sortutako dokumentu automatikoa.

2026-09-29

CC-by-sa | Ahotsak.eus

Badihardugu Euskara Elkartea

Markeskua Jauregia, 20600 Eibar

943121775 - ahotsak@ahotsak.com